

Sundbyberg 2025-02-17

Diarienummer: Fö2024/01668

Vår referens: Monica Klasén McGrath

Mottagare: Försvarsdepartementet
fo.remissvar@regeringskansliet.se
fo.rs.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar: Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)

Funktionsrätt Sverige

Funktionsrätt Sverige är en samarbetsorganisation för 53 funktionsrättsförbund som tillsammans representerar cirka 400 000 medlemmar. Vårt arbete grundar sig på mänskliga rättigheter när vi driver medlemmarnas funktionsrätt - rätten att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor. Vårt mål är ett samhälle för alla.

Vår utgångspunkt är rätten till skydd och säkerhet för personer med funktionsnedsättning som befinner sig i risksituationer, däribland väpnad konflikt, humanitära nödlägen och naturkatastrofer, enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning¹, art 11 samt Sendai-ramverket² för

---

¹ [FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning \(regeringen.se\)](https://www.regeringen.se)

² [sendairamverket-for-katastrofriskreducering-2015-2030-slutgiltig-svart-vit.pdf](#)

katastrofriskreducering 2015–2030 och riktlinjerna för inkludering av personer med funktionsnedsättning i humanitära insatser.

Övergripande synpunkter

Funktionsrätt Sverige har av Förvarsdepartementet beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på betänkandet Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65). Funktionsrätt Sverige tackar för möjligheten att yttra oss över förslagen.

Funktionsrätt Sverige delar uppfattningen att det är angeläget att samhället på olika sätt rustar sig för att möta fredstida kriser, ofred och krig. Myndigheter, kommuner och regioner har alla ansvar för centrala delar av beredskapen³.

Förväntningarna på denna utredning och dess förslag var stora, särskilt mot bakgrund av det nuvarande säkerhetsläget och de aktuella kriser som förekommit både i Sverige och i vårt närområde som inneburit direkta erfarenheter av vilka effekterna blir när personer med funktionsnedsättningen inte omfattas av krisberedskapen.

Tyvärr är bristerna i detta betänkande så omfattande att vi i inte kan tillstyrka något av förslagen.

Kritik och rekommendationer från FN

Funktionsrätt Sveriges roll är att på ett övergripande plan lyfta perspektiven och behoven hos personer med funktionsnedsättning i händelse av kris eller krig. Vår utgångspunkt är att samhället, inklusive krisberedskapen utformas i enlighet med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning⁴, art 11 ska staten vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa skydd och säkerhet för personer med funktionsnedsättning som befinner sig i risksituationer, däribland

---

³ [Krisberedskap - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/05/krisberedskap-20240524)

⁴ [FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning \(regeringen.se\)](https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/05/fns-konvention-om-rattigheter-for-personer-med-funktionsnedsattning-20240524)

väpnad konflikt, humanitära nödlägen och naturkatastrofer. I detta har kommuner och regioner ett viktigt ansvar.

När regeringen förhörde av FN:s övervakningskommitté för Funktionsrättskonventionen i mars 2024, fick Sverige fick med hänvisning till artikel 11 skarp kritik av FN:s övervakningskommitté för just det som saknas i remissen, bristande krisberedskap avseende personer med funktionsnedsättning. Kritiken handlade också om bristen på tillgång till adekvat kommunikation i risk- och katastrofsituationer.

FN uppmanade i sin rekommendation⁵ Sverige att i nära samråd med och under aktiv involvering av personer med funktionsnedsättning via de organisationer som företräder dem: " Utveckla en övergripande strategi, baserad på mänskliga rättigheter och med ett inkluderande perspektiv på personer med funktionsnedsättning, för alla risksituationer och humanitära katastrofsituationer, inbegripet folkhälsonödlägen, klimatförändring och katastrofriskreducering, i syfte att säkerställa samordning på nationell, regional och kommunal nivå. (Art 11, 26.a))

Gällande krisinformation rekommenderade övervakningskommittén Sverige att "Se till att alla personer med funktionsnedsättning, särskilt personer med intellektuella, neuropsykiatriska och psykiska funktionsnedsättningar och personer med neurodivergens, i risksituationer och humanitära katastrofsituationer, inbegripet folkhälsonödlägen, har möjlighet att utnyttja tillgängliga kommunikations- och informationsmedel, inbegripet lättläst, punktskrift och teckenspråk." (Art 11, 26 c))

En grundprincip i konventionen är aktiv involvering (art 4.3 samt allmän kommentar 7) som innebär att personer med funktionsnedsättning och organisationer som representerar personer med funktionsnedsättning är aktivt involverade och bereds möjlighet att samverka kring utredningar och beslut som berör oss. **Så har inte skett här och betänkandet saknar helt analys i enlighet med**

---

⁵ [CRPD/C/EST/CO/R.1](#)

Sveriges åtaganden i Funktionsrättskonventionen. Inte heller tycks intryck ha tagits av den skarpa kritik FN:s övervakningskommitté kom med för knappt ett år sedan.

I sammanhanget saknar också betänkandet en genomgripande analys av behoven hos barn med funktionsnedsättning i krissituationer. Barnets bästa omfattar även barn med funktionsnedsättning, vilket betonas i Barnkonventionen och i FN:s centrala rekommendationer till Sverige gällande genomförandet av Funktionsrättskonventionen. När det gäller mer fördjupade inspel gällande barn med funktionsnedsättning ställer vi oss bakom det remissvar som skickats in av FUB.

Ambitionen för krisberedskapen måste vara att inkludera alla invånare i samhället

När personer med funktionsnedsättning omfattas av utredningens förslag och resonemang och överväganden är det i egenskap av boende ”i särskilda boendeformer med tillgång till service och omvårdnad med stöd av 5 kap. 5 eller 7 §§ socialtjänstlagen (2001:453) eller 9 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)”.

Många personer med olika funktionsnedsättning bor i eget boende, utan personlig assistans eller andra insatser och ingår därför inte i den grupp som omfattas av betänkandets förslag. Många av dessa personer kommer att behöva stöd att hitta säkra flyktvägar och sätta sig i säkerhet i skyddat utrymme eller skyddsrum vid ett väpnat angrepp. Det är förvånande och anmärkningsvärt att utredningen så lättvindigt kapitulerar inför utmaningen att omfatta alla invånare i Sverige, inklusive denna i krisberedskapen särskilt utsatta grupp. (se vidare kommentar till 6.4.3) Det är anmärkningsvärt att utredningen också försöker rättfärdiga bristen på perspektiv, lösningar eller förslag, med att personer som av olika skäl behöver särskilt stöd för att kunna sätta sig i säkerhet kan sätta sin tilltro till att civilsamhället, trossamfund, goda grannar eller yngre personer kommer till undsättning. Det är viktigt komplement men får aldrig helt ersätta det offentligas

skyldighet att omfatta alla invånare i Sverige i denna extraordinära situation.

Funktionsrätt Sverige menar att kommuner ska ha det lagstadgade ansvaret att arbeta förebyggande och ta fram rutiner för att i så hög utsträckning som möjligt skaffa sig kännedom om levnadsvillkoren och identifiera behoven hos sina invånare, inklusive personer med funktionsnedsättning som har eget boende utan kommunala insatser och planera krisberedskapen därefter. Kommunen ska enligt Socialtjänstlagens 3 kap §1 utöva uppsökande verksamhet för att främja levnadsförhållandena hos individer i kommunen samt enligt §8 göra sig väl förtrogna med levnadsförhållande för personer med funktionsnedsättning i kommunen.

Av särskild vikt för personer med funktionsnedsättning är också att välfärdsfunktioner som ex hälso- och sjukvård, inklusive läkemedelsförsörjning, skola och samtliga LSS insatser finns med i förberedelsearbetet för att klara utmaningar vid kris eller krig.

Därför är det olyckligt att ansvaret enligt andra lagrum som socialtjänstlagen, Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS och hälso- och sjukvårdslagen inte berörs mer ingående i utredningen.

Befintlig krisberedskap

Rättigheterna för personer med funktionsnedsättning utmanas vid varje kris och oväntad samhällsförändring. Det visar färsk erfarenheter från exempelvis pandemin^{6,7}, situationen i Ukraina⁹, översvämningarna i Valencia och i samband med ekonomisk tillbakagång¹⁰. Stora brister i krisberedskapen har lett till allvarliga konsekvenser som i många fall kunnat förebyggas som exempelvis dödsfall, skador och allvarlig sjukdom, försämrade fysisk och psykisk

---

⁶ [Covid-19:s konsekvenser för personer med insatser enligt LSS](#)

⁷ [Upplevelser av covid-19-pandemin bland barn med funktionsnedsättning](#)

⁸ [Barn och unga mitt i en pandemi](#)

⁹ [Ukraina: Isolering och försummande av äldre personer med funktionsnedsättningar – en ny rapport - Amnesty Sverige](#)

¹⁰ [Debatt: Krisberedskapen måste inkludera personer med funktionsnedsättning - Funktionsrätt Sverige \(funktionsratt.se\)](#)

hälsa, kunskapstapp hos barn och unga när utbildningsinsatser ställts in, isolering och utanförskap, för att nämna några.

Funktionsrätt Sverige genomförde nyligen en mindre enkät till våra medlemsförbund om upplevelsen av krisinformation och -beredskap till våra 53 medlemsförbund, varav 34 svarade. Resultatet visar på redan kända brister men indikerar också en låg tillit till samhällets krisinformation och krisberedskap hos medlemmarna. Förbunden ombads bland annat att på en skala mellan 1 och 10, (1 innebar inte alls trygg och 10 innebar helt trygg) ange hur trygga de upplever att deras målgrupp/medlemmar är med den krisinformation och -beredskap som erbjuds i Sverige idag. Medelvärdet hamnade på 3,9. Hela 27 av 34 svarade vidare att det krävs mer kunskap om behoven hos personer med funktionsnedsättning hos ansvariga myndigheter, regioner och kommuner.

I de öppna svaren anges bland annat oro för att inte nås av viktig information, att inte få hjälp att sätta sig i säkerhet och att inte få tillgång till livsviktiga läkemedel, mat och skydd. Resultatet indikerar att våra målgrupper, det vill säga personer med funktionsnedsättning och kronisk sjukdom inte upplever en tillfredställande trygghet vare sig med information eller beredskap i händelse av kris eller krig.

MFDs färska rapport och kartläggning "Krisberedskap för alla"¹¹ bekräftar den befarade situationen när det gäller kommunernas krisberedskap avseende behoven hos personer med funktionsnedsättning. Kartläggningen baseras på intervjuer med representanter från kommuner och funktionsrättsorganisationer samt enkätsvar från kommuner och personer med funktionsnedsättning. Närmare 60 procent av landets kommuner uppger att de saknar strategiska beslut, målsättningar eller centrala styrdokument för att inkludera funktionshinderns- och tillgänglighetsarbetet i sin krisberedskap och civila försvar. Kartläggningen visar att många personer med funktionsnedsättning känner oro för att kunna sätta sig i säkerhet vid akuta situationer,

---

¹¹ [Krisberedskap för alla](#)

men även för att missa eller inte kunna ta del av viktig information. En befogad oro då 67 procent av kommunerna uppger att de saknar rutiner eller arbetsätt för att säkerställa att krisinformation når alla kommuninvånare med funktionsnedsättning.

Det finns också en lång rad andra kartläggningar, studier och forskning som bekräftar bilden av att Sveriges krisberedskap inte inkluderar rättigheterna, perspektiven eller behoven hos personer med funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom.

Nedan följer Funktionsrätt Sveriges synpunkter på några av betänkandets överväganden och förslag

5.1.3 Samverkan

I avsnittet diskuteras kommuners och regioners geografiska områdesansvar och samverkan med statliga myndigheter, Försvarmakten och näringslivet. Civilsamhället nämns inte.

Funktionsrätt Sveriges synpunkter

Funktionsrätt Sverige vill här påminna om åtagandet om aktiv involvering enligt Funktionsrättskonventionen art 4.3¹².

Funktionsrätt Sveriges medlemsförbund representerar 400 000 medlemmar på regional och kommunal nivå och ska ges möjlighet att bidra med viktig kunskap kring behoven hos personer med funktionsnedsättning i både förberedelsearbetet inför fredstida kriser och vid pågående kris.

På många håll ingår Funktionsrätt Sverige i samråd med kommuner och regioner, där det finns möjlighet att samverka kring planering av krisberedskap.

6.3.4 Enskilda fysiska eller juridiska personers utövande av samhällsviktiga verksamheter under fredstida krissituationer eller höjd beredskap

Utredningens bedömning

---

¹² [Artikel 4 – Allmänna åtaganden – Använd Funktionsrättskonventionen!](#)

Kommuner och regioner bör utifrån sina respektive ansvarsområden som huvudmän för verksamheter som avser särskilda boendeformer enligt 5 kap. 5 och 7 §§ socialtjänstlagen (2001:453) eller 9 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (...) i sina uppdragsavtal med enskilda fysiska eller juridiska personer på dessa verksamhetsområden, i största möjliga utsträckning säkerställa dessa aktörers förmåga att upprätthålla sina verksamheter under fredstida krissituationer eller höjd beredskap.

Utredningen för också ett resonemang kring friskolors ansvar att upprätthålla undervisningen i händelse av kris och skriver att "En sådan avtalsmöjlighet (som ovan) finns dock inte i fråga om de privata aktörer som bedriver utbildningar enligt skollagen, eftersom dessa aktörer är huvudmän för skolverksamheten. Och vidare "Under genomförandet av utredningsuppdraget har det uppslaget framförts att det bör vara möjligt att införa en reglering i skollagen som innebär att för att godkännas som huvudman för en friskola ska den tillståndssökande ha förmåga att upprätthålla skolverksamheten under fredstida krissituationer eller höjd beredskap." (s 342)

Funktionsrätt Sveriges synpunkter

Utredningens formulering att privat verksamhet "i största möjliga utsträckning säkerställa dessa aktörers förmåga att upprätthålla sina verksamheter under fredstida krissituationer eller höjd beredskap" är otillräcklig. Privata aktörer som exempelvis bedriver särskilda boenden enligt LSS eller personlig assistans måste vara skyldig enligt lag att delta i beredskapsplanering och att så långt det är möjligt fortsätta att bedriva verksamheten vid fredstida kriser och krig.

Många bostäder, enligt LSS, drivs i dag av privata utförare. Det är mycket viktigt att de privata utförare som kommunerna anlitar är väl förberedda på sitt ansvar vid kris eller höjd beredskap. Krav på krisberedskap måste därför alltid ingå vid kommunens upphandling av utförare.

Anordnare av personlig assistans är ansvariga för att assistansen fungerar för de assistansberättigade även under en kris. Kommunen behöver dock ha en aktuell planering för att vid behov kunna ge stöd och hjälp till assistansberättigade med privat anordnare.

Elever med funktionsnedsättning går i både kommunala skolor och friskolor. Det är dock inte ovanligt att friskolor erbjuder en pedagogisk verksamhet med inriktning mot olika funktionsnedsättningar som autism eller NPF. Det är givetvis oerhört viktigt att även friskolor upprätthåller sin undervisning i händelse av kriser i samhället. Därför förordar vi det uppslag som nämns i betänkandet enligt ovan, gällande möjligheten att reglera att för att godkännas som huvudman för en friskola ska den tillståndssökande ha förmåga att upprätthålla skolverksamheten under fredstida krissituationer eller höjd beredskap.

6.3.6 Planering och förberedande åtgärder inför fredstida krissituationer och höjd beredskap

Utredningens förslag

”Kommuner och regioner ska för varje ny mandatperiod anta en övergripande plan för sina förberedande åtgärder inför fredstida krissituationer och höjd beredskap. Planen ska särskilt innehålla de mål och verksamhetsinriktningar som behövs för att kommunen eller regionen ska ha den grundläggande verksamhetsförmåga som avses i den nya lagen. Planen ska ändras när det behövs på grund av väsentligen förändrade förhållanden.”

Funktionsrätt Sveriges synpunkter

Vi menar att funktionsrättsperspektivet enligt den nya lagen ska finnas med i kommunernas övergripande planer för förberedande åtgärder inför fredstida krissituationer och höjd beredskap. Perspektivet saknas idag, i mål och inriktning och aktuella erfarenheter, exempelvis från pandemin visar att det får konsekvenser för kommuners och regioners förmåga att trygga personer med funktionsnedsättning under fredstida kriser. MFD:s färskaste rapport Krisberedskap för alla¹³ bekräftar också att nära 60 procent av kommunerna saknar strategiska beslut, målsättningar eller centrala styrdokument för att inkludera funktionshinderns- och tillgänglighetsarbetet i sin krisberedskap och civila försvar.

---

¹³ [Krisberedskap för alla](#)

Detsamma gäller aktuella kontinuitetsplaner för särskilda boenden för LSS. Kommunen ska ha uppdaterade planer för hur omvårdnaden kan upprätthållas på en tolerabel nivå oavsett störning. Huvudansvaret för att planen upprättas och följs upp ligger på kommunledningen och politikerna. Enligt Socialstyrelsen¹⁴ har endast 22 procent av kommunerna en aktuell kontinuitetsplan för bostad med särskild service för vuxna, enligt LSS. För motsvarande bostad för barn eller ungdomar är andelen endast 15 procent.

6.3.12 Informationsskyldighet gentemot allmänheten

Utredningens överväganden

Med hänsyn till att det är av stor vikt att relevant information når allmänheten anser utredningen att det finns anledning att införa en skyldighet för kommuner och regioner att utifrån deras ansvarsområden informera allmänheten under fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Funktionsrätt Sveriges synpunkter

Erfarenheter från flera aktuella kriser; terrorattentatet på Drottninggatan, pandemin och flyktingmottagandet från Ukraina visar på stora brister i den fredstida krisinformationen. Kritik¹⁵ ¹⁶har även framförts när det gäller informationen i MSB:s folder "Om krisen eller kriget kommer". Det handlar dels om att informationen ska finnas i alla tillgängliga format, men också om att informationen ska vara adekvat, alltså tillräcklig och relevant för att personer med olika funktionsnedsättningar och behov ska veta hur de ska förhålla sig och vad de kan förvänta sig i händelse av kris.

Det är absolut nödvändigt att aktuell, tillgänglig och adekvat krisinformation ges både i förberedande syfte och under pågående kris. I det sistnämnda fallet måste det finnas beredskap för att aktuell information snabbt kan tas fram i alla tillgängliga format. Public Service har en mycket viktig roll i krisberedskapen för att alla i

---

¹⁴ [Öppna jämförelser av krisberedskap inom socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård - Socialstyrelsen](#)

¹⁵ [Kritik mot MSB:s teckenspråkiga krisinformation | SVT Nyheter](#)

¹⁶ [DHR om krisbroschyren: Ännu en gång exkluderas vi](#)

samhället ska nås av information inför eventuella kriser och under kriser. Därför måste det ställas krav på att krisinformationen och VMA är fullt inkluderande, robust, relevant, tillförlitlig, fullt tillgänglig och anpassad för alla olika målgruppers behov. Information ska gå att nå där man befinner sig och på alla plattformar. Här omfattas också www.krisinformation.se som löpande måste uppdatera sin webbplats med tillgänglig information. Här vill vi återigen påminna om FN:s rekommendation kring krisinformation¹⁷ gällande Sveriges åtagande i enlighet med Funktionsrättskonventionen.

6.4.2 Särskilda samlingsplatser under kvalificerade fredstida krissituationer och höjd beredskap

Utredningens förslag

En kommun ska ha tillgång till en eller flera särskilda samlingsplatser för dem som bor eller annars regelbundet vistas i kommunen för det fall ett beslut om utrymning behöver verkställas inom kommunens geografiska område, eller om det annars finns särskilda skäl att använda sådana platser, under kvalificerade fredstida krissituationer eller höjd beredskap. (sid. 321)

Främst mycket gamla eller sjuka personer, personer med funktionshinder och andra särskilt hjälpbehövande personer kan dock behöva vistas något längre tid på platsen. (sid. 327)

Funktionsrätt Sveriges synpunkter

Tillgång till särskilda samlingsplatser i kommunen och tillgänglig information om var dessa finns kan vara av stor betydelse för personer med olika funktionsnedsättningar.

Vi vänder oss dock helt emot utgångspunkten att individer förväntas ha egen förmåga att ta sig till de särskilda samlingsplatser som kommunen iordningsställer. Det kommer att utgöra ett problem för många personer med funktionsnedsättning, dels med

---

¹⁷ "Se till att alla personer med funktionsnedsättning, särskilt personer med intellektuella, neuropsykiatriska och psykiska funktionsnedsättningar och personer med neurodivergens, i risksituationer och humanitära katastrofsituationer, inbegripet folkhälsonödlagen, har möjlighet att utnyttja tillgängliga kommunikations- och informationsmedel, inbegripet lättläst, punktskrift och teckenspråk." (Art 11, punkt 26 c)

rörelsenedsättning, då en första utmaning kan vara att ta sig ut från sitt hem och sätta sig i säkerhet. Att ta sig till en samlingsplats kan också vara svårt för personer med intellektuell funktionsnedsättning eller andra kognitiva funktionsnedsättningar. Det är oacceptabelt att utredningen föreslår att enskildas egen förflyttningsförmåga blir en förutsättning för samhällets beredskap vid fredstida kriser och krig. Utredningen fastslår också att de som söker sig till en särskild samlingsplats endast kommer att visas där under några timmar för att få sina akuta behov tillgodosedda och att äldre eller personer med funktionsnedsättning kan behöva vistas något längre tid. Vi menar att kommunen måste säkerställa att personer med ett stort omsorgsbehov kan behöva hjälp med övernattnings.

6.4.3 Hjälp vid användning av skyddsrum och andra skyddade utrymmen

Utredningens förslag

En kommun ska utarbeta de planer och vidta de förberedande åtgärder som behövs för att kommunen, regionen, staten och enskilda fysiska eller juridiska personer (privata aktörer) som berörda verksamhetsutövare ska kunna hjälpa (...) personer med funktionshinder som bor i särskilda boendeformer med tillgång till service och omvårdnad med stöd av 5 kap. 5 eller 7 §§ socialtjänstlagen (2001:453) eller 9 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), att omedelbart komma i skydd i skyddsrum eller annat skyddat utrymme vid ett väpnat angrepp. (sid. 328) (...)

Utredningens bedömning och resonemang

”Enligt utredningens bedömning skulle det i praktiken inte vara möjligt för vare sig kommuner eller privata aktörer att omedelbart kunna hjälpa även exempelvis alla de äldre med hemtjänst som bor kvar i sina ordinarie bostäder att omedelbart komma i skydd i skyddsrum eller annat skyddat utrymme om Sverige blir utsatt för ett väpnat angrepp. Det är således inte möjligt att låta den förförfattningsreglering som nu är i fråga omfatta samtliga grupper av personer som bedöms vara särskilt hjälpbehövande.” ...

”Utredningen vill i detta sammanhang framhålla att utöver det offentliga och privata aktörers personella resurser finns betydande hjälpresurser i civilsamhället i form av ideella organisationer och trossamfund som i varierande omfattning kommer att kunna bistå hjälpbehövande människor vid ett eventuellt väpnat angrepp mot Sverige. Vidare vill utredningen framhålla att behovet av att människor faktiskt är beredda att gå varandra till mötes och hjälpa varandra är särskilt stort under de extrema förhållanden som högst sannolikt kommer att råda under krig i Sverige eller annars under höjd beredskap. Enligt utredningen är det rimligt att utgå från att yngre personer av medmänsklighet i stor utsträckning kommer att bistå både barn och äldre personer när skyddsrum eller andra skyddade utrymmen behöver användas. En annan syn på yngre personers beredskap i det avseendet vore klart defaitistisk. (s 345)

Funktionsrätt Sveriges synpunkter

Det är bra att utredningen i detta förslag omfattar personer med funktionsnedsättning som bor i särskilda boenden. Men det är långt ifrån tillräckligt och riskerar dessvärre att medföra ett a- och ett b-lag i beredskapsarbetet. Även om inte alla invånare i kommunen omedelbart kan sättas i säkerhet i händelse av väpnat angrepp, så måste ambitionen vara att omfatta så många av samhällets invånare som möjligt i statens, kommunen och regionens krisberedskap och söka hitta lösningar för det.

Många personer med olika funktionsnedsättning bor i eget boende, utan personlig assistans eller andra insatser och ingår därför inte i den grupp som omfattas av betänkandets förslag.

Många av dessa personer kommer att behöva stöd att hitta säkra flyktvägar och sätta sig i säkerhet i skyddat utrymme eller skyddsrum vid ett väpnat angrepp. Det är djupt olyckligt att utredningen så lättvindigt kapitulerar inför utmaningen att omfatta alla invånare, inklusive denna grupp i krisberedskapen. Det är anmärkningsvärt att utredningen också försöker rättfärdiga bristen på perspektiv, lösningar eller förslag, med att personer som av olika skäl behöver särskilt stöd för att kunna sätta sig i säkerhet ska sätta sin tilltro till att civilsamhället, trossamfund, goda grannar eller yngre personer kommer till undsättning. Kommunerna måste istället ha det lagstadgade ansvaret att arbeta förebyggande och ta fram

rutiner för att skaffa sig kännedom om levnadsvillkoren och identifiera behoven hos sina invånare, inklusive personer med funktionsnedsättning som har eget boende utan kommunala insatser och planera krisberedskapen därefter.

Skyddsrum eller andra skyddade utrymmen måste vara tillgängligt för personer med fysiska funktionsnedsättningar.

Kommunerna behöver utöver detta säkerställa att det finns evakueringslokaler för särskilt sårbara grupper, däribland personer som bor i LSS-bostäder. Det kan exempelvis vara aktuellt vid ett längre elavbrott under vinterhalvåret om reservel eller alternativ värmekälla saknas, vilket det oftast gör i LSS-bostäder. Idag har endast 40 procent av kommunerna en fastställd evakueringsplan 2024 för LSS-insatsen bostad för vuxna, andelen är ännu lägre för barn eller ungdomar.

Evakueringsplaner behöver även finnas för LSS-verksamhet som drivs i privat regi. För att det långtgående ansvaret för personer som bor i bostad enligt LSS ska kunna upprätthållas under en allvarlig kris eller ett väpnat angrepp måste kommuner och privata aktörer också ha evakueringsplaner och planer för hur omvårdnaden av personer som evakuerats från ett LSS-boende ska fungera i ett skyddat utrymme eller skyddsrum.

Med vänlig hälsning
Funktionsrätt Sverige

Nicklas Mårtensson
Ordförande

